

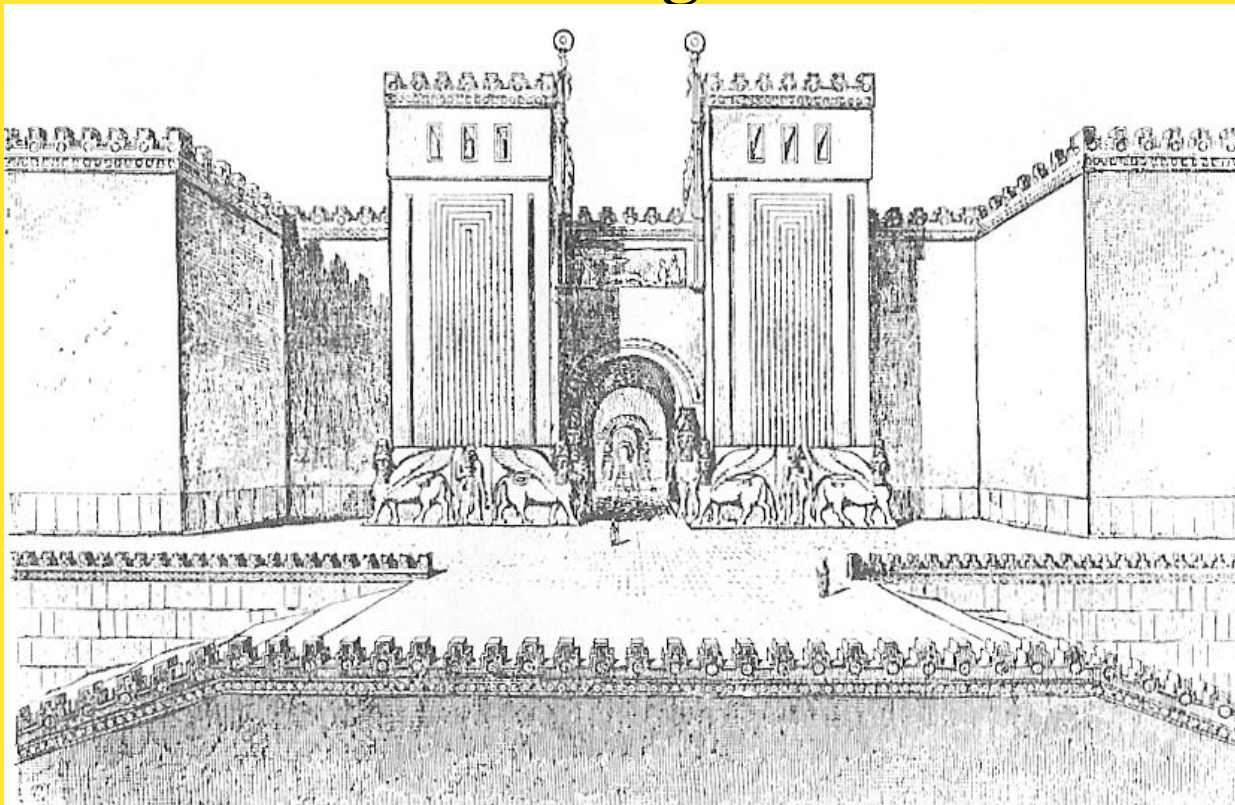
ASÝRIE

< město Aššur

a) **STAROASYRSKÁ ŘÍŠE** – 2. tisíciletí př. n. l.

b) **NOVOASYRSKÁ ŘÍŠE** – 1. tisíciletí př. n. l.

- zakladatelem **Sargon II.**

*Rekonstrukce brány
do Sargonova paláce v
Chorsábádu*

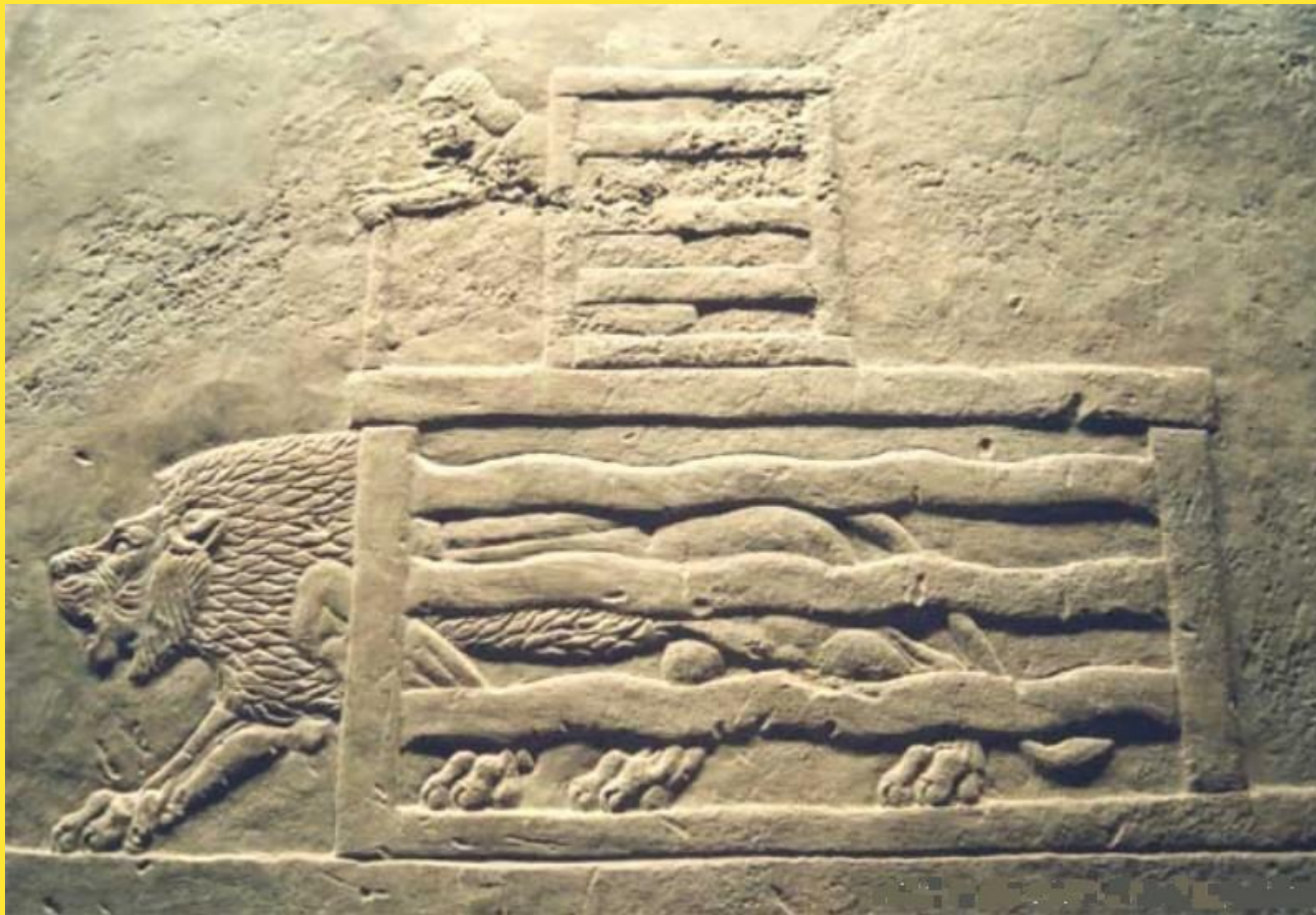

Vchod do paláce v Chorsábádu strážily obrovské postavy okřídlených býků s lidskou hlavou, Britské muzeum

Mapa novoasyrské říše

- sídelním městem **Ninive**

Sargon II. si v Ninive dokonce zřídil i zoologickou zadržadu

■ Aššurbanipal

*Aššurbanipal na lovu lvů,
Britské muzeum*

- knihovna
- **612 př. n. l.** Ninive dobyto a barbarsky zpusťošeno Babyloňany a Médy = zánik asyrské říše

*Médové – kočovný
indoevropský kmen jihozápadně
od Kaspického moře, nakonec
poražení a ovládnuti perským
králem Kýrem Velikým*

BABYLONIE

a) STAROBABYLONSKÁ ŘÍŠE

- Chammurapi – 18. století př. n. l.

2, 25 m vysoká dioritová stéla s Chammurapiho zákoníkem. Na reliéfu nad textem zobrazen panovník přebírající odznaky vládařské moci buď od boha Slunce a spravedlnosti Šamaše (Utua), nebo od Marduka, ochránce města Babylonu.

*„Jestliže **plnoprávní občan** vyrazil oko plnoprávnímu občanu, vyrazí mu oko, jestliže zlomil kost plnoprávního občana, zlomí mu kost. Jestliže vyrazil oko **muškénovi** nebo zlomil kost muškéna, zaplatí jednu minu stříbra, jestliže vyrazil oko **otroku** někoho nebo zlomil kost otroka někoho, zaplatí polovinu jeho kupní ceny.“*

- **odvetné tresty, pokuty**

- **tři vrstvy obyvatelstva:**

1/ plnoprávní awílové = horní privilegovaná vrstva (vysocí královští hodnostáři, vojenští velitelé, kněžstvo)

2/ muškéni – osobně svobodní, v závislém postavení, nejpočetnější skupina; obdělávali pronajatou půdu, která patřila paláci, sloužili jako vojáci; řemeslníci

3/ otroci – počet nebyl příliš velký

Váleční zajatci, kteří byli přesídleni, patřili k muškénům, nikoli k otrokům – obdělávali svěřenou královskou půdu, měli svůj vlastní majetek a platili daně.

„Jestliže plnoprávní občan udeřil v tvář plnoprávního občana, jenž je výše postaven než on, bude před shromážděním potrestán šedesáti ranami volskou oháňkou. Jestliže plnoprávní občan udeřil v tvář plnoprávního občana, jenž je mu roven, zaplatí jednu minu stříbra, jestliže muškén udeřil v tvář muškéna, zaplatí deset šekelů stříbra. Jestliže něčí otrok udeřil v tvář plnoprávního občana, uříznou mu ucho.“

- 1 mina stříbra = asi půl kilogramu = 60 šekelů
(za 1 šekel se dalo koupit asi 200 litrů sezamového oleje, cena otroka 10-20 šekelů)

„Jestliže někdo ukradl buď dobytče nebo ovci nebo osla nebo vepře nebo lod', at' je to majetek boží (tj. chrámový), at' je to majetek paláce, zaplatí třicateronásobek této věci; jestliže je to majetek muškéna, nahradí desateronásobek toho; jestliže zloděj nemá nic, co by dal, bude usmrcen.“

„Jestliže někdo při upevňování bráze svého pole složil ruce v klín a neupevnil svou brázu a v brázi se objevila trhлина, avšak nechal zaplavit pozemky obcíny vodou, člověk, v jehož brázi se objevila trhлина, nahradí obilí, jehož zničení dopustil; jestliže však nemůže nahradit obilí, prodají ho do otroctví i jeho nemovitosti a příslušníci obcíny, jejichž pole odnesla voda, si rozdělí trhovou cenu.“

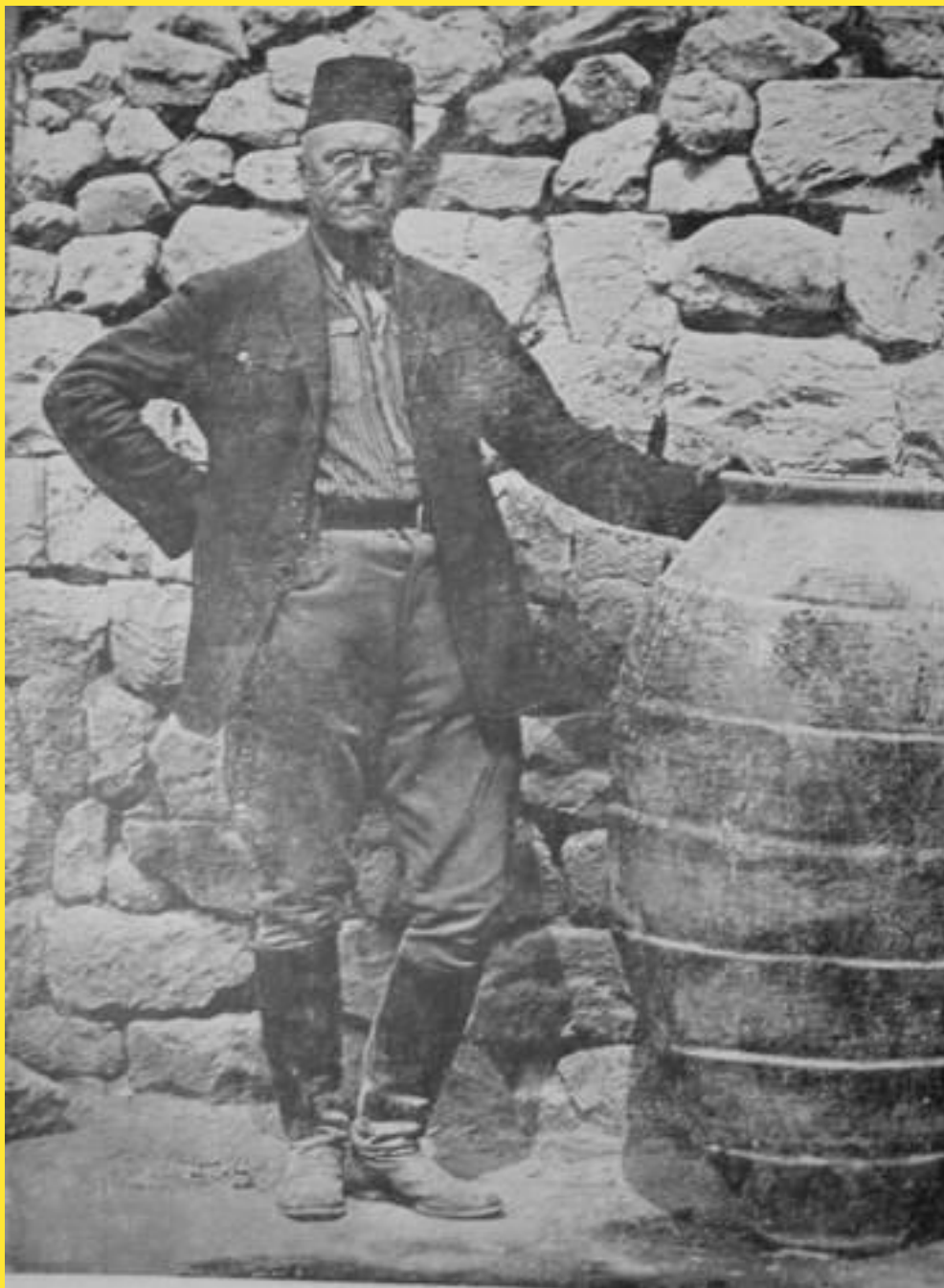
■ doloženo je i skupinové vlastnictví pozemků, kdy půda byla obhospodařována skupinou vzájemně příbuzných rodin – tzv. občinou

„Jestliže dítě udeřilo svého otce, uříznou mu jeho ruku.“

- na počátku 16. století př. n. l. zničili starobabylonskou říši **Chetitě**
- z Malé Asie – sídelní město Chattušaš

- Indoevropané
- jejich jazyk rozluštil a zařadil **Bedřich Hrozný**; klínopis
- první písemný záznam IE jazyka (nejst. památky z 14.-13. stol. př. n. l.)

Bedřich Hrozný při vykopávkách

■ známo velké množství
hliněných tabulek se
dvěma písmi zachycujícími
jazyk Chetitů: s neznámým
obrázkovým a akkadským
klínopisem

*Chetitské
hieroglyfy*

- klínopisné tabulky nalezeny na počátku 20. století v archivu v Chattuši; zvuková hodnota klínopisných znaků známa X textům nikdo nerozuměl

- **Bedřich Hrozný**

- na pražském Akademickém gymnáziu se naučil výborně latinu a starou řečtinu, jako kvintán se pustil do soukromého studia hebrejštiny a arabštiny, na kolínském gymnáziu byl jedním z profesorů orientalista, který ho naučil základy asyrštiny a akkadského klínopisu!

- na univerzitě ve Vídni studoval orientalistiku – sumerštinu, hebrejštinu, aramejštinu, staroegyptštinu, staroperštinu, indické jazyky včetně sanskrtu → ovládl 12 mrtvých a 6 živých jazyků!

- v únoru 1914 pověřen vydáním chetitských nápisů → odjíždí s manželkou do Cařihradu, přepisuje chetitské nápisy

do latinky X ani při znalosti tolika semitských jazyků nerozumí jedinému slovu z toho, co opisuje

- vypuknutí první světové války – Hrozný skladníkem v kasárnách → pokračuje v luštění

- pustil se do gramatiky neznámého jazyka – hledání a uspořádávání koncovek → koncovky byly nápadně podobné koncovkám staroindickým a starořeckým, stejně jako řada slovních kořenů, na něž při přepisování tabulek stále znovu narážel

→ 1915 se odhodlal dosadit do jedné věty významy kořenů indoevropských

nu NINDA-an ezateni vádar-ma ekuteni

- znal význam slova *NINDA* = chléb
- *-an* – na základě jiných míst = koncovka chetit. 4. pádu j. č. muž. rodu
- ve větě, kde byla řeč o chlebu, možno očekávat i slovo pro „jíst“ – srov. *essen*
- *-te-ni* – na základě jiných míst = konc. 2. os. mn. č. přít. času činného (i s významem času budoucího)
- *nu* – srov. německé *nun*
- následující věta paralelní s první
- *vádar* – srov. *water*
- *ekuteni* – srov. lat. *Aqua*

„Nyní chléb budete jísti, vodu pak budete pítí.“

X nepodařilo se mu rozluštit chetitské hieroglyfy ani podivné piktogramy civilizace měst Mohedžodaro a Harappa

- kolem roku 1200 př. n. l. chetitská říše zničena mořskými národy (známe jediný – **Pelištejce = Filištíny → Pelešet**)
- Chetitové dokázali zpracovávat **železo** – dokonce měli na jeho výrobu monopol
- mořské národy pak rozšířily znalost výroby železa po Předním východě

b) NOVOBABYLONSKÁ ŘÍŠE

- Nabukadnezar II.
- 587 př. n. l. dobyl Jeruzalém → *babylonské zajetí Židů*
- monumentální přestavba Babylonu

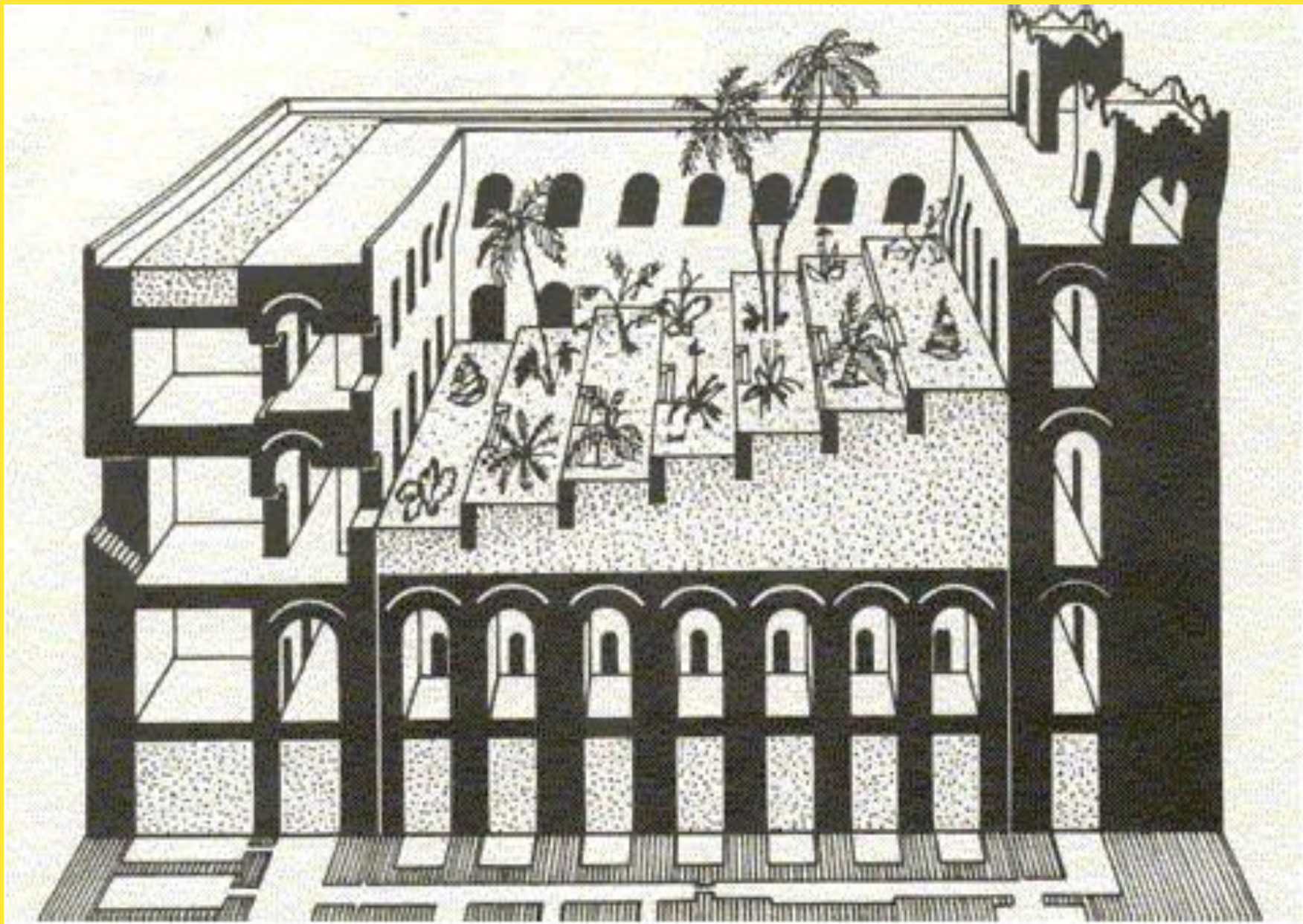

- hradby
- 90 metrů vysoký zikkurat (*babylonská věž*)
- třída procesí
- Ištařina brána – reliéfy bájných zvířat z glazovaných cihel
- visuté zahrady v paláci

*Rekonstrukce Ištařiny
brány v berlínském
Pergamonmuseu*

Rekonstrukce předpokládané podoby visutých zahrad

- 539 př. n. l. si Babylon podmanili Peršané – Kýros Veliký

<http://www.orient.cas.cz/kontakty/pracovnici/prosecky.html>

Zikkurat v Uru